

ron Ausg.). BRAHMA-P. in LA. (III) 51, 20. überall des Metrums wegen. — 2) f. ई gaṇa गौरादि zu P. 4, 1, 41. dass. AK. 2, 4, 2, 40. TRIK. 3, 3, 193 (= गौरी, शुक्तावचा und कैमवती). H. 1146. HALJ. 2, 463. RATNAM. 89. RĀGĀN. 11, 221. fgg. (sieben Arten). Frucht (ebenfalls क्रीतकी P. 4, 3, 167. 1, 2, 52, Vārtt. 1. AK. 2, 4, 1, 18) und Galläpfel des Baumes zum Gelbfärben gebraucht; unter den Früchten das beste Purgativ. SuṢr. 1, 142, 3. 14. 144, 18. 160, 16. 2, 174, 20. 417, 12. Ṣārṅg. Saṃh. 1, 4, 3. कृस्य भवने ज्ञाता कृरिता च स्वभावतः । कृयेत्सर्वरोगाश्च तेन प्रोक्ता क्रीतकी ॥ MADAN. 1, 8. HARIV. 12681 (besser क्रीतकी: die neuere Ausg.). VARĀH. BRH. S. 76, 11. 77, 10. °चूर्णा 31. दृष्टं हि लोके क्रीतकी भक्षयतोस्तद्रसाभिज्ञैरयोर्विरेचनम् Ṣaṃk. zu KHĀND. UP. S. 22. °गुणा Verz. d. B. H. No. 957. Verz. d. Oxf. H. 311, b, 9. LALIT. ed. Calc. 201, 1. — Vgl. पणु°.

क्रीश (कृरि + ईश) m. Affenfürst R. 6, 36, 10. fg. — Vgl. क्रीषा.

क्रीशय s. कृरिशय.

क्रीषा (v. l. °श) f. ein gemischtes Gericht aus Fleischstücken mit allerlei Körnern und Gewürzen in Butter und Wasser gekocht, vulgo घ्रास BHĀVAPR. 5.

कृषा eine best. hohe Zahl bei den Buddhisten VJUTP. 179. Mĕl. asiat. 4, 639.

कृउ N. pr. einer Oertlichkeit Verz. d. Oxf. H. 339, b, 6 v. u.

कृणु UNĀDIS. 2, 1. 1) m. a) eine Erbsenart mit nicht ganz kugelförmiger Frucht AK. 2, 9, 16. H. 1171. an. 3, 234. MED. ṅ. 86. RATNAM. 129. RĀGĀN. 16, 58. MADAN. 10, 34. SuṢr. 1, 73, 8. 79, 21. 132, 15. 197, 13. 198, 3. 2, 20, 19. 339, 1. °मात्र 353, 2. — b) die Grenzen eines Dorfes bezeichnende Schlingpflanzen und ein N. von Lañkā ṢabdĀrthak. bei WILSON. — 2) f. a) ein best. Arzneistoff, = रेणुका AK. 2, 4, 4, 8. H. an. MED. — b) ein braves Weib H. an. MED. beruht ursprünglich wohl auf einer Corruption von सती-न Erbsen. — c) a deer of copper colour WILSON nach ṢabdĀrthak.

कृणुक m. = कृणु 1) a) RĀGĀN. 16, 58. LALIT. ed. Calc. 331, N. 1. f. घ्रा dass. SuṢr. 1, 139, 3. 4 (könnte hier auch m. sein). 8. 157, 11. 2, 103, 18. 344, 1.

कृत् nom. ag. = कृत् Vernichter: त्रिपुरकृताय MBh. 13, 906; vgl. अयकृत् 905.

कृत् (von 1. कृ) nom. ag. 1) Träger, Bringer ĀPAST. 2, 15, 7. KAUC. 84. सोम° MBh. 13, 682. वार्ता° MĀLATĪ. 150, 10. BHĀG. P. 4, 9, 38. — 2) Entwender, Entzieher, Entführer, Dieb JĀGĀN. 2, 169. MBh. 13, 3464. 13, 199. R. 4, 48, 15. Spr. (II) 7371. KATHĀS. 61, 284. वधूनाम् BHĀG. P. 2, 7, 33. in comp. mit dem Object M. 8, 192. 342. 9, 280. 11, 51. JĀGĀN. 3, 210. R. 1, 40, 9. 42, 8. MĀRK. P. 15, 29. 32. BHĀG. P. 2, 7, 25. 4, 24, 5. 7, 6, 5. Journ. of the Am. Or. S. 7, 44, 2. mit acc.: परालयम् R. 7, 59, 3, 54. — 3) Ablöser, Abhauer: येन वृत्रशिरो कृत्ता (fut.) BHĀG. P. 6, 9, 53. 11, 18. — 4) Erheber von Abgaben (Fürst) Spr. (II) 6580. — 5) Entferner, Verschuecher: मय° MBh. 3, 13708. घ्रा-र्ति° KATHĀS. 99, 46. शोक° BHĀG. P. 3, 14, 48. — 6) Vernichter: जगतः neben सृष्टर und भर्तर (so ed. Bomb. st. कर्तर) MBh. 3, 8756. HARIV. 14180. — विश्वास° MBh. 13, 5466 wohl fehlerhaft für °कृत्तर; vgl.

विश्वासघात, °घ्न u. s. w. — Vgl. मनो°, विश्व°, सुधा°, कार्त्र, कार्च्य.

कृत्व्य (wie eben) adj. 1) zu entwenden, zu entziehen, mit Gewalt zu nehmen, zu rauben M. 11, 18. R. 3, 44, 6. PAÑKĀT. 33, 5. III, 192. n. impers. M. 11, 16. तस्मात्तेभ्यः प्रदात्तव्यं न कृत्तव्यं कदा च न Verz. d. Oxf. H. 32, a, 44. — 2) sich anzueignen, dem man sich hinzugeben hat: भाव Spr. (II) 6837, v. l. (in der N. zu lesen 3, 56, 27).

कृत्न n. = कृम्णा ṢabdĀr. im ṢKDR.

कृत्त adj. = तित्त und दग्ध MED. I. 174.

कृत्त m. Schildkröte; die Sonne ṢabdĀrthak. bei WILSON.

कृत्त n. ein festes Gebäude: Burg, Schloss, Herrenhaus; Wohnhaus,

Vorrathshaus NAIGH. 3, 4 (= गृह). AK. 2, 2, 9. 3, 4, 24, 160. H. 993. HALJ. 2, 138. तेषां सं कृम्मा अन्नाणि यथेदं कृम्यं तथा RV. 7, 58, 6. प्रतीच्या-गादधि कृम्येभ्यः (उषाः) 76, 2. विशो कृम्येस्य 1, 121, 1. भयंस्त विश्वा भुव-नानि कृम्या Häuser und Menschen bebene 166, 4. कृम्येस्य सन्नाणिः 9, 71, 4. 78, 3. 10, 46, 3. 73, 10. यदा यमो भवति कृम्ये कृत्तः 114, 10. यथा यमार्थं कृम्यमवपुष्यं मानवाः eine Burg bauten AV. 18, 4, 55 (vgl. TAITT. ĀR. 6, 6, 2). इदं तस्मै कृम्ये क्रीमि TBh. 3, 7, 6, 3. NIR. 6, 32. MBh. 1, 8075. 15, 441. HARIV. 8710. 9038. °प्रासादसंकुला R. 1, 5, 9. 2, 33, 3. 39, 15. 91, 32. R. GORR. 2, 27, 10. 3, 42, 48. MĀRK. 47, 3. KĀM. NĪTIS. 15, 12. MEGH. 33. RT. 1, 9. VIKR. 56. Spr. (II) 928. 1478, v. l. 1575. 2389, v. l. 3700. 5509. VARĀH. BRH. S. 45, 4. 86, 17. KATHĀS. 20, 135. fg. BHĀG. P. 9, 11, 30. HIT. 39, 20. BHĀTT. 8, 36. स्फटिक° KUMĀRAS. 6, 42. °तल SuṢr. 1, 170, 8. RT. 1, 3. Spr. (II) 3714. PRAB. 7, 5. °पृष्ठ HARIV. 8711. RT. 1, 28. Spr. (II) 7372. BHĀG. P. 3, 22, 17. °स्थल 4, 25, 15. MEGH. 67. °वलभी VARĀH. BRH. S. 57, 4. कृम्याय RAGH. 6, 47. KATHĀS. 14, 19. °चर WEBER, KRṢṢNĀG. 269, N. 1. am Ende eines adj. comp. f. घ्रा MEGH. 7. KATHĀS. 20, 141. so v. a. Gefängnis: पुष्यत्सत्तं तमसि कृ-म्ये धाः RV. 5, 32, 5. अयिरिताय कृम्ये 8, 5, 23. — Vgl. तृणा°, मणि°, मक्ता°, मार्ग°, राज°.

कृम्येषां adj. im Hause befindlich, im Stall gehalten RV. 7, 56, 16. ebenso कृम्येषा 10, 106, 5.

कृम् कृम्यति NAIGH. 2, 6 (क्रातिकर्मन्). 14 (गिति°). DhĀTUP. 15, 7 (eben so). gern wollen, haben wollen, begehren nach (acc.) NIR. 6, 17. RV. 1, 93, 7. 161, 8. धाराः 4, 58, 8. सोमम् 3, 40, 2. वचः 5, 54, 15. मन्म 10, 96, 11. 5. 10. mit loc.: सर्वनेषु sich's wohl sein lassen, sich behaglich finden bei 112, 7. med.: अत्तर्थावा माकिने कृम्याणः 3, 6, 4. अकृम्या उरपस्तुतः 10, 96, 5. partic. praes.: धनेरधि प्रवता यासि कृम्यन् gern, mit Vorliebe 4, 3. Davon scheint कृम्यन् nicht verschieden zu sein: कृम्यन्नुषसमर्चयः सूर्यं कृ-र्यन्नरोचयः 3, 44, 2. इन्द्रो कृम्यन्नुषं वधं शुक्रैर्भोर्वतम् (अपावृषात्) 5, wo- für wohl zu lesen ist: कृम्यन्नुषं वधं व्रजम्. Die belegbaren Formen gehö- ren alle zum Präsensstamm कृम्, der auch auf कृ (vgl. — प्र caus.) zu- rückgeführt werden könnte. Für कृम् spricht कृम्त.

— intens. ज्ञाकृम्यति, ज्ञाकृम्ति, ज्ञाकृम्ति u. s. w. SIDDH. K. 158, b, 11. fg.

— अभि 1) lieben: यं विश्व इदंभिकृम्यति देवाः RV. 10, 112, 6. अन्वो अ-न्यमभि कृम्त AV. 3, 30, 1. मनसा स्त्रियम् Ṣat. Br. 14, 6, 40, 15. — 2) her- beiwünschen: कामं नो अघ्रे अभि कृम् दिग्भ्यः TS. 2, 5, 4, 5.

— अ med. 1) lieben: आ रोदसी कृम्याणो मक्त्वा RV. 10, 96, 11. — 2) etwa gute Aufnahme finden: कदा वंशो स्तोत्रं कृम्त आ RV. 10, 105, 1.